

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 1176/1998

50

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

n a v y d a n i e

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.

Predkladajú:

Katarína	Tóthová	v. r.
Ivan	Gašparovič	v. r.
Peter	Brňák	v. r.
Tibor	Cabaj	v. r.
Pavel	Kandráč	v. r.

Návrh na uznesenie:

Národná rada Slovenskej republiky
s c h v a ľ u j e
návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.

Bratislava november 1998

N Á R O D N Á R A D A S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

II. volebné obdobie

P o s l a n e c k ý n á v r h

**Ústavný zákon
z 1998,**

**ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v
znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. I.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 84 ods. 3 sa vypúšťa slová „na voľbu a odvolanie prezidenta“.
2. V čl. 86 sa vypúšťa písmeno b). Doterajšie písmená c) až l) sa označujú ako písmená b) až k).
3. Čl. 101 znie:

Čl. 101

(1) Hlavou Slovenskej republiky je prezident

(2) Prezidenta volia občania Slovenskej republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť rokov. Právo voliť prezidenta majú občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky a v deň volieb sa zdržujú na území Slovenskej republiky.

(3) Voľby prezidenta a výsledky hlasovania vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky.

(4) Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej osem poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 20 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 30 dní od vyhlásenia volieb.

(5) Prezident je zvolený, ak sa volieb zúčastní nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a jeden z kandidátov získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov. Ak sa v prvom kole nezúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov alebo ustanovenú väčšinu nezíska žiadny z kandidátov, koná sa o 14 dní druhé kolo volieb. Do druhého kola postupujú dvaja kandidáti, ktorí získali najviac platných hlasov. Za prezidenta v druhom kole volieb je zvolený ten kandidát, ktorý získal najviac platných hlasov zúčastnených voličov, a to aj keď sa volieb nezúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov.

(6) Ak jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac platných hlasov, sa pred druhým kolom volieb vzdá kandidatúry alebo prestane byť voliteľný za prezidenta, postupuje do druhého kola kandidát, ktorý v prvom kole získal ďalší najvyšší počet platných hlasov. Ak pre druhé kolo volieb nie sú dvaja kandidáti, druhé kolo volieb sa neuskutoční a predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási nové voľby.

(7) Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta zložením sľubu. Dňom zloženia sľubu začína plynúť funkčné obdobie prezidenta.

(8) Prezident skladá sľub v deň, v ktorom sa skončí funkčné obdobie doterajšieho prezidenta. Ak skončilo funkčné obdobie prezidenta pred zvolením nového prezidenta, nový prezident sa ujíma funkcie zložením sľubu bezodkladne po vyhlásení výsledkov volieb. Ak skončilo funkčné obdobie prezidenta predčasne, nový prezident sa ujíma funkcie zložením sľubu bezodkladne po vyhlásení výsledkov volieb.

(9) Podrobnosti o voľbách prezidenta ustanoví zákon.“.

4. Doterajší text čl. 102 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Akty prezidenta podľa odseku 1 písm. a), b) a g) s výnimkou vymenúvania profesorov a rektorov vysokých škôl a písmen j) a k) sú platné vtedy, . . . podpísané aj predsedom vlády Slovenskej republiky.“.

5. V čl. 103 odsek 3 znie:

„(3) Voľbu prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa prvé kolo hlasovania vykonalo najneskôr 60 dní pred uplynutím volebného obdobia úradujúceho prezidenta. Ak sa úrad prezidenta uvoľní pred uplynutím volebného obdobia, voľbu prezidenta vyhlási predseda Národnej rady

Slovenskej republiky do 30 dní odo dňa, keď sa úrad prezidenta uvoľnil. prvé kolo hlasovania sa potom vykoná najneskôr do 60 dní od vyhlásenia voľby prezidenta“.

6. Čl. 106 znie:

„Čl. 106

Pre uplynutím volebného obdobia môže byť prezident odvolaný z funkcie ľudovým hlasovaním. Ľudové hlasovanie vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo na základe petície podpísanej 350 000 občanmi. Hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 30 dní od prijatia uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky alebo doručenia petície tak, aby sa ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta vykonalo do 60 dní od vyhlásenia ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta. Prezident je odvolaný ak sa hlasovania o odvolaní prezidenta z funkcie zúčastní nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a za odvolanie hlasuje nadpolovičná väčšina zúčastnených voličov“.

Čl. II.

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Dôvodová správa

Všeobecná časť:

Ústava Slovenskej republiky vychádzajúc z tradícií spôsobu voľby hlavy štátu v našich podmienkach zakotvuje voľbu prezidenta republiky parlamentom. Tento spôsob voľby hlavy štátu v nových spoločenských podmienkach sa v praxi neosvedčil a čo je najpodstatnejšie v prieskumoch verejnej mienky občania vyjadrili jednoznačne požiadavku priamej voľby hlavy štátu. Presadenie priamej voľby hlavy štátu deklarovali pred voľbami aj takmer všetky politické subjekty, vrátane HZDS.

Predložený návrh ústavného zákona mení a dopĺňa Ústavu Slovenskej republiky tak, aby prezidenta Slovenskej republiky priamo volili občania Slovenskej republiky. Zakotvenie priamej voľby štátu občanmi si vyžiada aj menšie úpravy niektorých ďalších ústavných článkov, bez významnejších zmien v právomoci prezidenta.

Doložka zlučiteľnosti:

1. Navrhovateľ: poslanci Národnej rady Slovenskej republiky
2. Názov návrhu zákona: Ústavný zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.
3. V práve Európskej únie problematika návrhu ústavného zákona nie je upravená.
4. Návrh ústavného zákona svojou problematikou nepatrí medzi prioritné oblasti aproximácie práva uvedené v čl. 70E dohody o pridružení ani medzi priority odporúčané v Bielej knihe.
5. Problematika návrhu ústavného zákona v právnych normách Európskej únie nie je upravená.
6. Vyjadrenie stupňa kompatibility s právnymi normami Európskej únie nie je možné, keďže problematika obsiahnutá v návrhu ústavného zákona nie je upravená v žiadnej norme Európskej únie.

Osobitná časť:

K bodom 1 a 2

V súvislosti s navrhnutou zmenou voľby prezidenta Slovenskej republiky občanmi je potrebné v uvedených ustanoveniach vykonať zmeny, ktoré vyplývajú priamo s navrhovanej zmeny voľby prezidenta.

K bodu 3

Návrh nového znenia čl. 101 zavádza priamu voľbu prezidenta Slovenskej republiky občanmi na základe demokratického volebného práva. Návrh ustanovuje, kto vyhlási voľby, určí deň ich konania, ako aj oznámi výsledky volieb. Ďalej sa navrhuje vykonať voľby hlavy štátu s možnosťou dvoch kôl tak, aby bolo zvolenie prezidenta systémovo zabezpečené. Navrhované ustanovenie rieši aj prípad, ak medzi prvým a druhým kolom voľby prezidenta jeden z kandidátov prestane byť voliteľný, prípadne sa vzdá práva kandidovať do druhého kola volieb. Návrh ustanovenia zodpovedá súčasným právomociam prezidenta, utvára jasné vzťahy voči iným ústavným orgánom štátu a najmä vzťah hlavy štátu voči občanom Slovenskej republiky.

K bodu 4

Navrhované ustanovenie zavádza do nášho ústavného systému inštitút kontrasignácie aktov hlavy štátu predsedom vlády. Prostredníctvom tohto inštitútu sa zabezpečí súčinnosť vrcholných predstaviteľov výkonnej moci, ako i ich spoluzodpovednosť za prijaté akty.

K bodu 5

Navrhovaným ustanovením sa zabezpečí zvolenie nového prezidenta do skončenia funkčného obdobia predchádzajúceho prezidenta, resp. v prípade uvoľnenia úradu prezidenta pred skončením riadneho volebného obdobia navrhované ustanovenie umožní skrátiť obdobie, počas ktorého nebude obsadený úrad hlavy štátu.

K bodu 6

Ustanovenie logicky nadväzuje na voľbu prezidenta občanmi tým, že zakotvuje aj právo občanov odvolať prezidenta z jeho úradu ľudovým hlasovaním.

K čl. II.

Ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Bratislava 5.novembra 1998

Bratislava, 06.11.98

Vec: Stanovisko MF SR v zmysle § 51 zákona č. 303 /1995 Z.z. v znení neskorších predpisov,
k Návrhu skupiny poslancov Národnej rady SR na vydanie ústavného zákona, ktorým
sa mení a dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998
Z.z.

K vyššie uvedenému Návrhu skupiny poslancov Národnej rady SR na vydanie
ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení ústavného
zákona č. 244/1998 Z.z. konštatujeme, že dôvodová správa neobsahuje náležitosť podľa § 51
zákona č. 303 /1995 Z.z. v znení neskorších predpisov t.j. vplyv prijatia uvedeného zákona na
štátny rozpočet.

Podľa predpokladu Ministerstva financií SR bude mať uvedený zákon vplyv na
zvýšenie výdavkov štátneho rozpočtu, žiadame preto doplniť kvantifikáciu tohto dopadu do
dôvodovej správy.

Ing. Miloš Nosál, CSc.
riaditeľ odboru štátneho rozpočtu

Vážená pani

JUDr. Katarína Tóthová,

poslankyňa NR SR

S T A N O V I S K O
vlády Slovenskej republiky
z 9. decembra 1998

k návrhu skupiny poslancov NR SR na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z. (tlač č. 58)

Vláda Slovenskej republiky s ú h l a s í s návrhom skupiny poslancov NR SR na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z.

V L Á D A

A. diskutovala o týchto otázkach:

- a/ v bode 4 pokiaľ ide o zloženie sľubu prezidenta zvažovala otázku, či by sľub prezidenta nemal naďalej prijímať predseda Národnej rady Slovenskej republiky a nie predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky; v závere sa však priklonila k návrhu poslancov, t.j. aby sľub prezidenta prijímal predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky,
- b/ v bode 5 odporúča zvážiť, aby kandidátov na prezidenta nenavrchovalo najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, ale klub poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, teda najmenej 8 poslancov; taktiež vláda zvažovala, aby petíciu občanov, pokiaľ ide o navrhovanie kandidátov na prezidenta, podpisovalo najmenej 30 000 občanov a nie 15 000 občanov; v závere sa však priklonila k návrhu poslancov, t.j. aby takúto petíciu občanov podpisovalo najmenej 15 000 občanov,
- c/ v bode 10, pokiaľ ide o kontrasignáciu aktov prezidenta sa vláda prikláňa k tomu, aby niektoré akty prezidenta boli platné len vtedy, ak ich podpíše predseda vlády a nie aj príslušný minister.

B. ďalej odporúča v návrhu zohľadniť tieto námety a upresnenia:

K čl. I

Do čl. I je potrebné doplniť úvodnú vetu v tomto znení:

"Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z. sa mení a dopĺňa takto:".

K bodu 3

Odporúčame za slovo "zákon" v druhom riadku doplniť slovo "alebo" a ďalší text za týmto doplneným slovom z návrhu vypustiť.

Naviac odporúčame zvážiť nové znenie čl. 87 ods. 4 takto:

"(4) Na prijatie zákona vráteného prezidentom podľa čl. 102 písm. n/ je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.".

K bodu 4

V texte písm. e/ slová "vyhlasuje voľby prezidenta Slovenskej republiky" uviesť ako samostatné písmeno f/ a doterajší text písmena f/ označiť ako písmeno g/.

K bodu 5

V odseku 1 odporúčame vypustiť druhú a tretiu vetu.

V odseku 2 druhej vete za slová "republiky a" doplniť "v deň volieb".

V odseku 3 namiesto slova "hlasovania" uviesť slovo "volieb". Okrem toho upozorňujeme na problém, ktorý by mohol vzniknúť pri vypracúvaní návrhu zákona o voľbách prezidenta a jeho aplikácii v praxi, v ktorom bude potrebné upraviť otázky vyhlasovania výsledkov volieb aj Ústrednou volebnou komisiou a nie len predsedom Národnej rady Slovenskej republiky.

Odsek 4 odporúčame v tomto znení:

"(4) Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej osem poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na kandidátov sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb."

Odseky 6 až 9 odporúčame nahradiť týmito odsekmi:

(6) Ak jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac platných hlasov, prestane byť voliteľný za prezidenta pred druhým kolom volieb alebo sa tohto práva vzdá, postupuje do druhého kola kandidát, ktorý v prvom kole získal ďalší najvyšší počet platných hlasov. Ak pre druhé kolo volieb nie sú dvaja kandidáti, druhé kolo volieb sa neuskutoční a predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási do siedmich dní nové voľby.

(7) Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta zložením sľubu. Dňom zloženia sľubu začína plynúť funkčné obdobie prezidenta.

(8) Prezident skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky sľub v deň, v ktorom sa skončí funkčné obdobie doterajšieho prezidenta. Ak skončilo funkčné obdobie prezidenta pred zvolením nového prezidenta, nový prezident sa ujíma funkcie zložením sľubu v deň nasledujúci po dni, v ktorom boli vyhlásené výsledky volieb.

Doterajší odsek 10 označiť ako odsek 9.

K bodom 7, 8 a 9

Čl. 102 písm. n/ až r/ odporúčame v tomto znení:

- " n/ môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon s pripomienkami, a to v lehote do 15 dní od doručenia schváleného zákona,
- o/ podáva Národnej rade Slovenskej republiky najmenej raz ročne správu o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach a odporúča jej opatrenia, ktoré pokladá za potrebné,
- p/ má právo byť prítomný na schôdzach Národnej rady Slovenskej republiky a ak požiada o slovo, musí sa mu bezodkladne udeliť,
- r/ má právo vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky alebo od jej členov informácie potrebné pre plnenie svojich úloh."

K bodu 10

Odsek 2 navrhujeme v tomto znení:

" (2) Akty prezidenta vydané podľa odseku 1 písm. b/ a j/ sú platné dňom ich podpísania predsedom vlády Slovenskej republiky; v týchto prípadoch je za akty prezidenta zodpovedná vláda Slovenskej republiky."

K bodu 11

V texte navrhujeme za slová "je voliteľný" doplniť slová "za poslanca", predložku "do" navrhujeme vypustiť a za slovo "vek" navrhujeme doplniť slovo "aspoň".

K bodu 12

Slovo "siedmich" nahradiť slovom "pätnástich".

K bodu 13

Čl. 103 odporúčame doplniť iba odsekom 6, ktorý znie:

"(6) Prezident sa môže kedykoľvek svojej funkcie vzdať; jeho funkčné obdobie sa skončí dňom oznámenia tohto rozhodnutia predsedovi Ústavného súdu Slovenskej republiky."

K bodu 15

Text návrhu bodu 15 odporúčame uviesť v nasledovnom znení:

" V čl. 105 ods. 1 prvej a štvrtej vete sa za slová "čl. 102" dopĺňajú slová "ods.1".

K bodu 16

Slovo "článku" nahradiť slovom "čl.".

K bodu 17

V texte navrhujeme slová "vyhlási predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky" nahradiť slovami "Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlási".

K bodu 18

Čl. 106 odporúčame v tomto znení:

" Čl. 106

(1) Prezident môže byť pred skončením volebného obdobia odvolaný z funkcie ľudovým hlasovaním. Ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého aspoň trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia uznesenia tak, aby sa ľudové hlasovanie vykonalo do 60-tich dní od jeho vyhlásenia.

(2) Prezident je odvolaný, ak za jeho odvolanie v ľudovom hlasovaní hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov.

(3) Ak prezident nebol odvolaný, do 30-tich dní odo dňa vyhlásenia výsledkov ľudového hlasovania rozpustí Národnú radu

Slovenskej republiky. Prezidentovi začína v takomto prípade plynúť nové volebné obdobie. Predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľby do Národnej rady Slovenskej republiky do siedmich dní od jej rozpustenia.

(4) Podrobnosti o odvolaní prezidenta ustanoví zákon."

K bodu 19

Čl. 107 odporúčame v tomto znení:

"Čl. 107

Prezidenta možno stíhať len pre úmyselné porušenie Ústavy Slovenskej republiky alebo vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky troj-päťtinovou väčšinou všetkých poslancov. Obžalobu podáva Národná rada Slovenskej republiky na Ústavný súd Slovenskej republiky. Odsudzujúci rozsudok Ústavného súdu Slovenskej republiky má za následok stratu funkcie prezidenta a spôsobilosti túto funkciu opätovne získať.

K bodu 21

Za slová "zákonnosti volieb" odporúčame doplniť slová "a odvolania".

K bodu 22

V navrhovanom texte slovo "výsledkoch" odporúčame nahra-diť slovom "výsledku".

K bodu 24

V texte návrhu je potrebné uviesť namiesto slov "čl. 129 ods. 2,3,4 a 5" slová "čl. 129 ods. 2 až 5".

K čl. III

Navrhovaný čl. III odporúčame vypustiť.

Všeobecne

V návrhu ústavného zákona je potrebné ujednotiť používanie pojmov "oprávnený občan" a "oprávnený volič", ako aj "prezident Slovenskej republiky" a "prezident".